

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
 ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA
 (MINTAKIÁLLITÁS)
 KOLOZSVÁRTT
 GAZDÁK ÁLTAL
 MEGTEKINTHETŐ A SÉTATÉRI KIÁLLITÁSI
 HELYSÉGEK BEN.
 SZEPTEMBER 1-TŐL KEZDVE:
 PETŐFI-UTCZA 7. SZ. ALATT.

Szivattyúk **M**érlegek,
 minden neme házi és nyilvános célokra a mezőgazdaság-, építkezés- és iparnál.

legújabb javított rendszerű tízedes, százados és hímérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra.

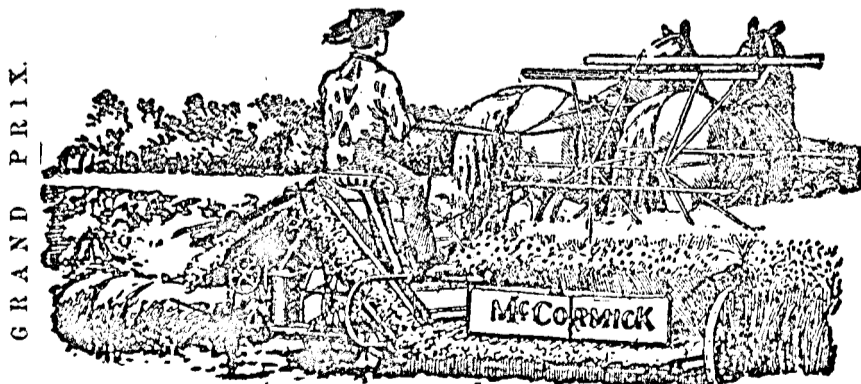
Szivattyu s gépgyártási betéti társaság.

Embermérlegek, mérlegek házihasználatra. 875.

W. Garvens, Wien, I., Schvarzenbergstrasse 6. || Árjegyzék ingyen és bérmentve. ||
 I., Wallfischgasse 14.

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

Kévektető aratógép,
 Fűkaszalógép,
 Kőszőrükészülék,

„Daisy“ marokkrakó aratógép,
 Szénagyűjtő gereblye és
 Kévektetőfonal (859.)

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalék-részek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM J. STILLMAN
 igazgató.

Évi termelés
 362,000 gép.

BUDAPEST,
 V. ker., Váci-ut 30 sz.

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
 a párisi világkiállitáson.

Alfa Separator R. J.

Jroda: Budapest, V., Báthory-utca 4.

Syár: Budapest, V., Petneházy-utca 6/8.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!
 Tehénészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 500 első díj!!!

Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
 készséggel szolgálunk.

(546).

LITKE L., Pécs

cs. és kir. udv. szállító

Frigyes Főherceg Ő cs. és kir. Fensége, Szalvator Lipót Főherceg Ő cs. és kir. fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Expressz-vonat-Társaság szállítója.

PEZSGŐFAJOK:

Sport Grand Vin Sec | **Export pezsgők**
Extra Sec | angol izlésre:
pezsgők: Dry-Dry. | Vin Brut | Britannia Sec.

!Futányos árak! — Árjegység ingyen!

(821.)

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb. részére

Bessemer-Festék

(védjegy üllő) kitünő szolgálatokat tesz.

Feltétlenül hathatós máz rozsdá ellen, mindennemű vasszerkezetek, vas- és hullámbádogtetők, tartók, istálló-vasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, lokomobilok stb. részére.

Mint famázolat is kitünő konzerváló szer. 889. III.

Tartósabb, szaporább és a légköri s vegyi behatásoknak sokkal jobban ellenáll, mint minium és olajfesték.

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok:

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

(763.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve.

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű-, és kötszer-gyárosok

BUDAPESTEN.

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

Ajánlják mindennemű állatorvosi mű- és kötszerrel dúsan felszerelt raktárakat, mely mindenféle újabb szerkezetű sebészi, szülész, bonczani, patkolástani és más állatgyógyászati célokra szükséges eszközöket tartalmaz.

1902. évi árjegyzéket kívánatra küldünk.

Eszközök javítása és átalakítása is elvállaltatik. (841.)

Kitüntetve több ezüst, bronzéremmel és oklevéllel.

— Alapított 1885. — — Alapított 1885. —

Muntyán Béla

és utóda

Berényi Zs.

polgári és katona szabó

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 10.

(Minorita templom-épület)

Ajánlja a helyi és vidéki nagyérdemű közönség szives figyelmébe szabó-üzletét, raktáron tartok kitünő minőségű bel- és külföldi szöveteket.

Megrendeléseket elfogadok és a legújabb divat szerint készítek polgári, ugyszintén katonai és hivatalnoki egyenruhákat. (896.)

Készletben tartok katonai egyenruha kellékeket.

Magyar és diszmagyar ruhákat a legeredetibben készítek.

Főelvem a szolid és pontos kiszolgálás.

További becses pártfogását kérve, tisztelettel

Muntyán Béla és utóda **BERÉNYI ZS.**

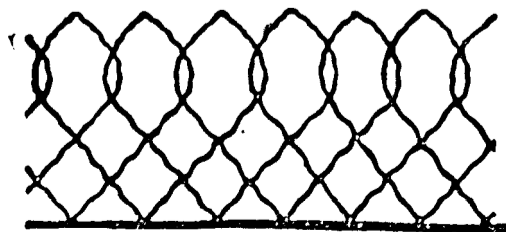
LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövét-fonat és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági-

magyar és csekmára ablakok rostelyzatát, athanyó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löher-rosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezüstsövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ügybetétek (mátráz), sodrony-láb-törők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (839.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC U. 11. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük a hátrálékos előfizetési díjak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Veszedelem keletről. <i>Éber Ernő.</i>	405
Adatok a lóhere- és lucernamag arankamentesítésének kérdéséhez. II. <i>Páter Béla.</i>	406
Egy hollandi kisbirtok ismertetése. <i>Krolopp Hugó.</i>	407
Dánia tojáskivitele. I. <i>Báró Malcomes Jeromos.</i>	409

Egyleti élet:

Az Erdélyi Gazdasági Egylet ig.-választmányi ülése.	409
---	-----

Vegyes közlemények:

Felhívás az erdélyrészi gazdákhöz és gazdatisztekhez.	410
---	-----

Hirdetések

Veszedelem keletről.

Az országokra ép úgy, mint az egyes emberekre áll az, hogy gazdasági életük berendezésénél és folytatásánál az összes természeti tényezőkkel kell számolniuk, a természet által létrehozott minden kincset föl kell használniuk, azokat az emberi ész vívmányainak segélyével ki kell aknázniuk, s a viszonyok figyelembe vételével kell értékesíteniük. Amelyik ország nem így tesz, az előbb gazdasági, majd politikai jelentőségét veszti el, elgyöngül és elpusztul előbb utóbb, mint ahogy létalapját veszti el lábai alól az az ember, aki nem igyekszik saját javára fordítani azokat a javakat, melyeket a természet hatalmába adott.

Nem lehet célokom most ezen a helyen konstatálni azt a szomorú tény, hogy Ausztria-Magyarország politikai súlyából mennyit veszített, mert a gazdasági téren nem tudott lépést tartani a többi kultúr-országgal. De nem lehet elzárkóznom annak a ténynek beösmérése elől, hogy sem Magyarország, sem Ausztria nem haladtak annyira nemzeti termelésük fejlesztésében, mint akár a hatalmas Anglia, akár az alkotásérótól duzzadó Németország, akár a dekadens Franciaország, vagy az önkényes uralom alatt élő Oroszország. Magyarország földmívelő ország és mezőgazdasága mégis hátrább áll, mint a nyugoti országoké, Ausztria a mi szemünkben veszedelmes erejű iparállam, a világkereskedelemben számba sem jön, nem tényező.

És mikor azt látjuk, hogy a nagy államok világversenyében mindenütt majdnem leszorulunk, hogy tétlenül nézzük még kis országok terjeszkedését, még fejletlenebb államok agilitását is, akkor okvetlenül arra a szomorú következtetésre kell jutnunk, hogy a magyar-osztrák monarchia közös közgazdasági politikájában valami hiba van, hogy ennek a közgazdasági politikának meg kell változnia. És még plasztikusabban domborodik elének ennek a szükségessége most, mikor egy új, nagy versenytársra kell a közel jövőben számítanunk. Ez Törökország, a »beteg ember«, a korrumpálnak, nyomoruságosnak tartott ország. Törökország az új bagdadi vasut megépítése után politikailag megerősödve, gazdaságilag ujjászületve fog a világpolitikában

és a világkereskedelemben numerálni is, ponderálni is. Ez a tőlünk látszólag távol a közel jövőben történendő esemény már most kell, hogy figyelésre, a jövő megértésére és a cselekvésre indítson.

A bagdadi vasut építését néhány év előtt kezdték meg és néhány év múlva ez a vasut kész lesz s az európai iparnak meg fogja nyitni az Ázsiai-Törökország óriási területét s a török mezőgazdaságnak meg fogja nyitni az európai fogyasztó piacokat. Az ipari versenyre képes országoknak nagy piacává, a mezőgazdasági termények kivételére dolgozó országoknak nagy versenytársává lesz Kis- és Előázsia. Ki ne látná be ennek nagy jelentőségét Magyarországra, mely ha megmarad kizárólag agrikulturnak, föl nem használhatja az iparcikkek értékesítésére nyíló, hozzá aránylag közel lévő nagy piacot, de ma még alig is értékelhető kárt fog szenvedni annak mezőgazdasági versenyétől.

A vasut terve szerint az európai vasuti hálózat Konstantinápolyon át közvetlenül össze lesz kötve Anatóliával, Észak-Szíriával, Mesopotomiával és Babyloniával és mellékvonallal Armeniával. A fővonal azután Babylonon keresztül a Perzsa öböl fog húzódni és innen az indiai vasutakkal lesz összeköttetésben.

A török birodalom már ma is majdnem minden jövedelmét az ázsiai gyarmatokból kapja, noha ott a mezőgazdaság a legkezdetlegesebb viszonyok közt vegetál, a karavánkereskedelemben tömörkedés nehézséggel küzdöklik s az iparnak jóformán nyoma sincs. De ezeknek a gyarmatoknak — az ókori civilizáció őshazájának — földjében rengeteg kincsek rejlenek. Előázsiát joggal nevezték a rómaiak a világ éléstárjának és gyümölcsöskertjének. A talaj termőképessége noha évezredek óta mivélés alatt van, a csudával hataros és könnyen és bőségesen elláthatná a mai lakosság huszszorosát is, ha a mivélése okszerűbb, közlekedési eszközei jobbak lennének; hiszen a rómaiak idejében Anatoliának és Előázsiának tizszerannyi lakosa volt, mint ma. A török gazda helyzete ma szánalmas, annyira meg van terhelve adókkal, hogy még a legjobb termésből is alig marad valamije. És megbízható számítások

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és királyi udvari magkereskedése

BUDAPESTEN.

VII., Rottenbiller-utca 33. szám.

VI., Andrássy-út 23. szám.

Ajánl: luczernamagot, muharmagot, tarlórépamagot, piros kölesmagot, fehér kölesmagot, biborheremagot, pohánkát, mustármagot, lóbabot, téli borsót, téli búkkönyt, szöszös búkkönyt (*Vicia villosa*), továbbá raphiaháncsot és rézgaliczot legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban.

Veszi: bármely mennyiségben biborherét és tavaszi repcét.

Terményértékesítésnél ne mulassza el egyetlen   gazda sem a

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE“

532. II.

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

ajánlatát bekérni. — 1 kgrnyi minta beküldése esetén, az elérhető ár felől postafordultával tájékozás szereshető, kívánatra sürgöny útján is. —

szerint az ázsiai Törökország földjének alig egy tizede van művelés alatt, míg *kilenc tizede parlagon hever* és sem a lakosságnak, sem az államnak nem hajt hasznot. Ennek következménye, hogy Törökország, mely egész Európát el tudná látni gabonával, most behozatalra szorul.

Mikor a vasut ki lesz építve, a konstantinápolyi kormány képes lesz ázsiai provinciáinak hivatalnokait ellenőrizni, az élet- és vagyonbiztonság fölött őrködni. Európai tőke és európai szaktudás rövid időn belül a föld hozamát meg fogják tiszerezni. És akkor a kivitelre jelentőség-teljes cikkek lesznek az összes gabonafélék, dohány, gyümölcs, selyem és gyapju. A földművelésre legalkalmasabb lesz a Tigris és Euphrat között elterülő hatalmas terület, a bibliai paradicsom, melynek déli részét az ókorban csatornák százezrei öntözték. A németek — mert hiszen persze itt is a németek vetik meg lábukat — ezeket a csatornákat újra rendbe akarják hozni és az itt levő területeket az államtól bérbe akarják venni, hogy aztán parcellánként művelésre átengedjék a benszülötteknek és pedig úgy, hogy a társaság fizetné értük az adót s a nép a hivatalnokok zsarolásaitól meg lenne védve. Mesopotámiában nagy gyapjutermelésre számítanak a németek, hogy az amerikai gyapjubehozataltól megszabaduljanak, mely a német közgazdasági politikára Amerika javára annyira ránehezedik.

Kétség sem lehet arra nézve, hogy a bagdadi vasut üzembe lépésével *az elő-ázsiai gabonának hatalmas befolyása lesz az európai piacokon*. Mesopotámia és Babylon termését három pontról szállítja majd a vasut a tengerhez, hogy ott hajókra rakva rendeltetési helyükre kerüljenek. A bagdadi vasuti vonal, mely 1500 kilométernél hosszabb lesz, az előázsiai rengeteg magosságig fokozható terméseket a piacra fogja hozni és mi már most elő lehetünk készülve, hogy az a magyar gabonakivittl idővel teljesen le fogja szorítani az európai piacokról. Gabonatermelésünk kettős verseny közé fog szorulni: nyugatról Amerika, keletről Előázsia fog velünk versenyezni s mi képtelenek leszünk gabonánkat olyan olcsón árulni, mint a keleti exportőrök.

Igy értesítenek minket a keletről jövő új veszedelemtől élesszemű közgazdák.

Nem ezeregyébeli napkeleti mese ez, nem a beláthatatlan idők homályában gomolyog ez a terv, hiszen több éve már, hogy építik az új vasutat és néhány év kell csak hozzá s azt átadják a forgalomnak. S mi lesz akkor, ha beteljesedik mindaz, amittől higgadt észszel is félni lehet? Hogyan

leszünk majd akkor, mikor ránk fog törni ez az új félelmes versenytárs?

Közgazdasági politikánknak már most kell számolnia ezzel a biztosan várható eshetőséggel. A legkevesebb az, hogy a megállapítandó vámtarifában — ha közösségben leszünk Ausztriával — a monarchia piacát védővámokkal biztosítsuk a hazai termelésnek, különösen kelet felől. Saját mezőgazdaságunkat biztosabb alapokra kell fektetnünk, a közelgő veszedelem előtt végre minden erőnkkel törekednünk kell arra, hogy az egyoldalú gabonatermelésre alapozott gazdálkodási módot megváltoztassuk, különösen a kisbirtokokon, melyek az egész gabonatermesztésnek több mint 68%-át foglalják le s melyek a gabona mostani alacsony és bekövetkezendő még alacsonyabb ára miatt a legnagyobb károsodásnak vannak kitéve. Minden erőnkkel abban az egy irányban kell koncentrálni, hogy a parasztgazda letérjen a kitaposott ösvényről s a többoldalú növénytermesztésre és az okszerű állattenyésztésre térjen át. A nagy- és középbirtok ezt már többé-kevésbé megtette, a kisbirtok az állam minden eszközeinek fölhasználása nélkül alig lesz képes ezt megtenni.

De még ezzel sem tettünk meg mindent. Azok a kedvezőtlen kilátások, melyek mezőgazdaságunk sorsára vonatkoznak, csak még erősebb impulzust kell hogy adjanak a magyar ipari fejlesztő törekvéseknek. Nem lehet és nem szabad a magyar ipart az osztrák iparnak mindörökké kiszolgáltatni; nem lehet és nem szabad olyan vámközösséget létrehozni köztünk és Ausztria közt, mely a magyar ipar kibontakozásának szárnyát szegi. Mert történjék bármi, ha a legkedvezőtlenebb világkereskedelmi viszonyok állnak is be, a belföldi termelés legbiztosabb és legjobb fogyasztója mindig a belföldi ipar lesz.

Ha ipart tudunk teremteni, az a mezőgazdasági termékeket elfogyasztja és értékesíti majd s ha a bagdadi vasut a Paradicsom földi termékeivel áraszt el minket, ugyanaz a bagdadi vasut az ipar kincseit fogja majd tőlünk a Paradicsomba szállítani. Veszteni is fogunk, de nyerni is fogunk akkor s a keleti veszedelem mindjárt nem lesz olyan félelmetes, mint most, mikor nincs semmi iparunk, mikor csak veszteni valónk van.

Eber Ernő.

Adatok a lóhere- és lucernamag arankamentesítésének kérdéséhez.

Irta: Páter Béla.

Az erdélyi gazdasági egylet heremag-tisztító raktára 1892. óta áll fenn. Célja, hogy a gazdaközönség lóhere- és lucernamagját arankamentesíthesse. Első sorban az a cél,

hogy a termelők az elvetendő magjukat kitisztíthassák, másrészt pedig az is, hogy az eladandó magot arankamentes állapotban hozhassák forgalomba, miáltal nagyobb árt érhetnek el magjukkal.

Néha pedig az évad előhaladtsága miatt mintegy kényszerrostálásba megy bele a gazda, a mennyiben magját nem tudván jól értékesíteni, ide küldi be a magját, hogy azután leplombozva eladhassa még, s ne legyen kénytelen magját jövő termésig megtartani. Az előhaladt évadban ugyanis már csak leplombozva lehet lóherét eladni; nyers állapotban ilyenkor csak igen alacsony árat kap az ember érte, mert ilyenkor már csak a jövő évadra való spekuláció céljából veszik a tisztítatlan magot.

A tisztító raktárt tulnyomólag gazdák veszik igénybe, de akadnak kereskedők is, a kik magjukat itt tisztíttatják.

A rostálás eredménye, az apadás nagysága a beküldő gazdára is fontos, de még fontosabb az a kereskedőre nézve. A gazda, a ki csak a saját vetőmagját tisztíttatja vetés előtt, az inkább beletörődhetik a rostálás okozta nagy apadásba, mert neki mindenáron arankamentes vetőmag kell, de a kereskedőre nézve nagyon döntő az a körülmény, szinte létkérdés, hogy kisebb vagy nagyobb e az apadás.

A kereskedőre nézve tehát az arankamentesítés eredménye attól függ, hogy a rostálás okozta apadást helyre pótolja-e az arankamentes mag értékelkedése vagy sem? A kereskedőt, a kinek csak egy két zsák arankamentesítő lóheréje van, azt erősen sújtja e mag apadása, ellenben a nagykereskedő könnyebben bírja azt el, miután ő a hazai forgalom részére, tehát plombozás céljára, csak az olyan tételeket választja ki, melyek könnyebben arankamentesíthetők, míg ellenben a nehezebben megtisztulókat külföldre szállítja. Így tehát megéli a számadását.

Az arankamentesítés végrehajtására nézve röviden megjegyzem, hogy a beküldött magot előbb az előrostan eresztik le, hogy az egyrészt az egészen apró tisztátalanságoktól és az apró aranka egyrészétől, valamint a kisebb gyommagvaktól, másrészt pedig a nagyobb gyommagvaktól (vadmuhar stb.) megszabaduljon. Ezután a szelelő rostára kerül a mag, hogy a polyva, a léha mag, a tokban maradt és a könnyebb arankamag kimenjen belőle. Csak ezen előmunkálatok után öntik fel a magot az arankarostára és pedig annyszor, a hányszor szükségessé válik, míg a mag meg nem tisztul az arankától. A rostálásra a *Baris*-i, újabban *Kollerich*-féle arankarostákat használják. Ezen rosták a magot nagyság szerint négyfelé választják, s ebből a kimutatásokban három osztályt csinálnak, u. m. 1. a plombozott arankamentes magot; 2. a le nem plombozható, kisebb mértékben arankás, apróbb szemű, lóheremagot, mely színre és tisztaságra nézve eléggé tetszetős és 3. a rostaaljat, mely a legapróbb lóheréből, sok arankából, kisebb gyommagvaktól és földmorzsákból áll. E 3. rovat mellé sorakozik a szelelő rosta okozta apadás: ezt egyszerűen a „polyva” rovatába jegyzik.

A rostálás eredményét az első rovat, vagyis a plombozott mag mennyisége határozza meg. Az apróbb szemű, kisebb mértékben arankás mag, mely a 2-ik rovatban

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.
Váltókat olcsón számítól le.
Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.
Árúraktárat (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

tenyésztésen kívül, a gazdálkodás semmiféle más ágát nem űzik.

Az egész birtok területe 40 hektár rét, a mely egyúttal legelő is. A major területe igen kicsiny és a birtokosnak valóban szépen épített villaszerű lakásán kívül, azon még csak egy nagyon nagy náddal fedett épület van, a mely a tulajdonos lahásához hozzá van építve, úgy hogy az a nélkül, hogy az udvarra kelljen kilépnie, lakásából egyenesen benyithat ezen épületbe, a melyben a tehén istálló van és a melyben a szekerek, a széna etc. van elhelyezve.

Az épületek ekként való elhelyezése különös benyomást gyakorol az idegenre, de csakhamar megszokja azt az ember, mert általánosan szokásban van Hollandiának ezen részében, a hol az állattenyésztés a legfejlettebb.

A birtokos ezen 40 Hektár rétből álló birtokán a következőképen gazdálkodik. A réteit évente kétszer kaszálja s mind e két kaszálást szénának szárítja. Hogy ez gyorsabban menjen, a mi különösen az első, má-

kihordást és egész éven át a tejszállítást, valamint egyéb fuvarokat. A lovak részére szükséges zabot úgy vásárolja a birtokos, miután ő maga nem termel zabot.

A tehének májustól novemberig állandóan a legelőn vannak éjjel nappal és semmiféle más takarmányban nem részesülnek. De nem is igényelnek más takarmányt, térdig ér a fű ezeken a hollandi legelőkön s bár egyoldalú, de bőséges táplálékot nyújt.

Novemberben azután az istállóba kerülnek, a borjazás előtt és után fejenként 4 kgr. lenpogácsát kapnak. Különböleg pedig csak szénát és semmi egyebet. Az istállóban egy helyre szorítva májusig maradnak, s ezen idő alatt onnan ki nem mozdulnak, semmiféle testmozgást nem csinálhatnak, a szabad levegőre ki nem kerülnek.

Tartásuk a mint látjuk, a két szélsőség között mozog és télen nagyon egészségtelen. De hogy az minő mérvben egészségtelen, arról csak annak van fogalma, a ki a hollandi tehénistálló berendezését ismeri. A tehénistállóban egymástól deszkafal által elválasztott

tulajdonképen szalmás trágya, az alommal való takarékoskodás miatt rendkívül kevés és annak a birtokos előtt csak akkor van értéke, ha composttá alakult át 1—2 év után. Ekkor viszi a réteire

A tehénistállót azonos berendezésű a lóistálló is, azon különbséggel, hogy a boxokban jászlak vannak és a boxok méretei valamivel nagyobbak.

Megjegyzem, a méreteket magam vettem a helyszínén, a mikor ebben a gazdaságban először láttam ezen feltűnő kicsiny boxokat.

Amint az elmondottakból kitűnik, a minő egészséges a tehének tartása nyáron, éppen olyan egészségtelen az télen át és megmagyarázza azt, hogy miért legbetegebb típusa fájának a hollandi marha. Ezen marháról különben egészen más fogalmaim vannak, most a mióta azt saját hazájában annyit láttam, mint voltak annak előtte, a mikor csak a nálunk akklimatizált hollandi marhát ismerem. Hollandiában ezen marha sokkal kisebb, rendszerint, azaz tulnyomóan feketetarka, de például Gréningen tájékán már a vörös-

J. A. Wassenaar jelsum-i gulyája.

jus havi kaszálásnál kívánatos, a fűvet a lekaszálást követő 3—4 napon géppel forgatja és forgatja a rendeket ismételtelen is, ha azt szükségesnek tartja.

Összes réteit egyszerre sohasem készálatja, mindig úgy osztja be a dolgot, hogy szarvasmarhájának elegendő és állandó legelője legyen, a melyen az május hó kezdetétől november hó kezdetéig legel.

A 40 Hektár rét, a mely ily képen legelőül is szolgál, átlagban 10 q. szénát is ad. Réteji közül azokra, a melyek gyengébb termést kezdenek adni, hektáronként 200 kiló amonaszuperfoszfátot szór ki ősszel. Különböleg körülmények között műtrágyát nem használ, csakis az állatok ürülékét, a mely télen át egy óriási fedett cement basin gyűlik össze. Ezt február hó végén hordatja ki réteire.

Birtokán az állatok száma 5 drb ló, 3 bika, nyáron át 70—80 és télen át 60—65 drb. tehénből áll.

A lovak a major körüli munkákat végzik, a szénaforgatást, behordást, télen a trágya-

boxok vannak, a melyek 220 cm. szélesek és 210 cm. hosszúak. Ilyen boxban a melyben jászol nincsen, 2, mondom két tehén áll. Egyszerre nemhogy kényelmesen, de összeszorulva sem feketnek le. De ez még nem minden, a box magassága, az állat faránál, tehát ott, hol az a legmagasabb, mert a talaj lejtője a csatorna felé a legnagyobb, 2 méter. Fent be van deszkázva és a szénapadlást képezi.

Ezen kalitkákban állnak a tehének összeszorítva egész télen át. A vizet csöbrökben kapják, a szénát pedig úgy szórják ki eléjük a földre. A mit meg nem esznek, az képezi az almot, de azzal oly óriási mértékben takarékoskodnak, hogy az állatok a képzelhető legnagyobb piszokban fekszenek. Hogy pedig tulságosan össze ne csapkodhassák az istállót, farkukat egy zsineggel a plafonba erősített karikához kötik.

A boxok mögött egy mély ürüléklevetető csatorna fut végig, a mely egy igen nagy bassinba nyílik. Ennek azért kell nagy lennie, mert a kemény és hig ürülék összekeverten mint hig rész folyik abba. A

barna színű dominál. Fejük igen száraz, mellük kerek, de nem mély, szőrözetük sima, bőruk vékony és mindegyiknek óriási tőgye van, úgy hogy a fejés előtt járnai is nehezküre esik.

Naponta kétszer fejetnek, ezen gazdaságban nyáron 3 $\frac{1}{2}$ órakor reggel, és este szintén akkor. Ugy ezen gazdaságban, mint másutt, a fejés alkalmával nyáron a legelőn összekötik az állatok hátsó lábait egy kötéllel és úgy fejik azokat. Tőgyeiket nem mindennütt mossák meg a fejés előtt és ott is a hol ezt teszik, a mint láttam, azt csak nagyon felületesen végzik, egyszerűen a csecsbimbókat öblítik le egy kicsinyt. Ennyi az egész. Egyáltalán a hollandi gazdaságokban a tej kezelése tisztaság tekintetében nagyon kívánni valót hagy hátra. Talán különösnek tűnik fel, hogy ezt mondom Hollandiáról, a melynek az a híre, hogy azt a tisztaságot leginkább kedvelő nép lakja. Nos igen, ez úgy is van, a lakóházak és azok belseje minden tisztasági követelménynek megfelel. Sőt oly helyeken, oly falvakban, a melyek az

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

„^{az} UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely Magyarország teljes kormányzati és anyagi önállóságáért lelkesül. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közcélú akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal-, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi.

Legolcsóbb, mert míg más lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak: 24 korona.

félévre „ 12 „

negyedévre „ 6 „

egy hónapra „ 2 „

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését mult évi december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfi támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának

Kolozsvártt”

(781.)

czimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIHNER IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 25⁰ szöveggéppel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti
térképpel, 8500 szövegoldallal.

Megjelenik tizenkét
kötetben

famentes, tehát soha meg
nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-
kötésben, bőrháttal és
vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-
egy kötet jelenik meg.

Megjelenik
füzetes kiadásban is
240 füzetben.

Több füzet semmikép sem
lesz.

Hetenkint egy füzet fog
közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára:
30 kr.

A füzetes kiadásban
díszes bekötési táblák
szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

- a) Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben
minden rendes hazai könyvárusnál.
b) Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;
a) kötetenkint utánvétellel bérmentve,
b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alóírt
kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust

vagy
mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala:

BUDAPEST, VIII., Ühői-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás. A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez. Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műremekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,

irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Clichéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tiszta kivitelben
pontosan és olcsón
készít
Fischer-féle
Fotógráfiai Műintézet
Budapest
IV. Kossuth-Lajos-utca 15. szám.
Videki megrendelések is pontosan
eszközöltek.

(780.)

Sz. 1573.

Árverési hirdetmény.

(910.)

A fogarasi m. kir. állami ménésbirtok pinzgau szarvasmarha tenyésztéséből
28 darab kisorolt tehén és
24 darab számfeletti üsző, továbbá
a ménésbirtok bivaly tenyésztéséből kisorolt
9 darab bivaly tehén,
folyó évi augusztus hó 8-án délelőtt 10 órakor a fogarasi belső majorban
szóbeli árverés útján el fog adatni.

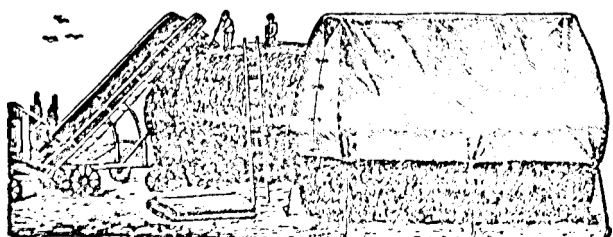
Az árverési feltételek érdeklődőknek, egyszerű megkeresésre a ménésbirtok
igazgatósága által megküldetnek.

Budapest, 1902. július hó.

Földmivelésügyi m. kir. Minister.

VIZMENTES PONYVÁK

KAZAL, MOZDONY és CSEPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatatlan minőségben

Repczeponyvák,

Vitorla-vászon

ponyvák,

Kocsli-ponyvák.

— Alapított 1830. —

Cs. kir. szab. vízmen-
tes szövétgyár.

— 46 kinttítés. —

ELSINGER M. J. és FIAI Budapest,

V., Mária-Valeria-u. 10. szám.

Sürgönczim: „Elsinger Budapest, Thonet-udvar“

(Thonet-udvar.)

Vizmentes Ponyvák

elismert kitűnő minőség — □ metr. 1 k, 70 fillér és följebb,

Zsákok

Tarpaulin- varrással és varrás nélkül 63 fillér és följebb
Rovatás- Sátrak, esőkönyvek, öltönyök.
Kender- kendertömlő, tűzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Loggyorsabb kiszolgálás. —
Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és sziveskedjék hatá-
rozottan Elsinger gyártmányt kérni. (880.)